

Fyrtionde sommaren med Trelleborgs gröna symbol

Av Ingrid Wall

"Har ni hört att dom vill plantera palmer längs Strandgatan? Det kan väl ändå inte fungera. Visst vore väl bättre med pileträd?!"

Våren 1984 var det exotiska trädet på var mans läppar i Trelleborg. Nog hade man hört talas om idéerna från Alf Näslund och kommittén för Mikaeli Marknad, men ingen hade väl riktigt taget det hela på allvar.

Men allvar blev det - den 15 juni 1984 rullade lastbilen in i Trelleborg. På det stora flaket - 24 ståtliga palmer. Därmed togs också ett nytt steg i Trelleborgs moderna historia. Den gamla devisen "Porten mot Kontinenten fick konkurrens av "Palmernas stad".

Jag var en av de åtta medlemmarna i Marknadskommittén vid den här tiden, och minns mycket väl när den i mångas ögon galna idén om palmer förvandlades till verklighet. Det var vid ett möte med kommittén i början av 1980-talet som gatunämndens dåvarande ordförande Egil Ahl ställde frågan rakt ut:

"Hur blir det med dom där palmerna, ni har snackat om dom i flera år, blir det till något?"

Med denna välsignelse från en av maktens män drog det verkliga arbetet i gång. Gatunämnden sa ja till förslaget. Stadsträdgårdsmästaren Peder Hagedsted fick i uppdrag att åka till Spanien tillsammans med Alf Näslund för att köpa in ett erforderligt antal palmer.

Efter lite olika turer hamnade trelleborgarna i en dal utanför Alicante i södra Spanien. Här valde man ut 24 palmer - tolv solfjäderspalmer och tolv dadelpalmer. Uppståndelsen var stor när de fem-sex meter höga träden lastades av och placerades i stora vita betongkrukor längs Strandgatan.

Fortfarande var det många som skakade på huvudet åt tilltaget, inte kunde träd från andra sidan jorden överleva i Skåne? Det kunde de emellertid, och redan första året visade det sig att Marknadskommitténs avsikter med planteringen uppfylldes. Bil efter bil med turister, svenska och utländska, stannade för att låta sig fotograferas med de ovanliga träden.

Så här skriver Trelleborgs Allehanda om händelsen;

"Redan tidigt på morgonen kom den 24 palmerna till Trelleborg. Någon timma efter ankomsten inleddes utplanteringsarbetet och innan kvällen var de flesta av dessa sydländska träd på plats längs Strandgatan.

Även Trelleborgsbiologerna kunde andas ut på fredagen sedan man fått löfte om att inga palmer ska planteras på "Sumpen". Vi har beslutat att låta fåglarna få ha sin ö i fred, säger stadsträdgårdsmästare Peder Hagedsted."

Det var inte bara i TA som palmerna var hett nyhetsstoff denna junilördag. Media i hela Sverige skrev om tilltaget att plantera palmer och även utländska tidningar noterade att palmernas växtgräns flyttat norrut.

För fyrtio år sedan var klimatkrisen ett okänt begrepp och en och annan belackare menade att palmerna skulle frysa ihjäl när kung Bore drog in över Söderslätt.

Stadsträdgårdsmästaren säger till TA;

”Då är det bara att be till vår Herre att de övervintrar. Jag tror nog att de har goda chanser att överleva och växa ytterligare.”

Peder Hagedsted hade rätt, när vintern kom var palmerna inplockade för säsongen och utplanterade på olika platser i staden där takhöjden var stor nog för att rymma träden. Några år senare fick palmerna ett eget hus vid kommunens växthus. Än idag lever åtskilliga av de ursprungliga palmerna.

Det var inte bara palmerna i sig själv som rotade sig, det gjorde också begreppet Palmernas stad. Flera föreningar och företag tog fast på den uppståndelse som palmplanteringen genererat i media.

En av målsättningarna bakom palmprojektet var att visa att det är i Trelleborg som Kontinenten börjar. Vi trelleborgare är lite mer kontinentala till vårt kynne, boendes bara drygt sju mil från det kontinentala Europa. Palmerna blev det bokstavligen beviset på detta faktum.

Trelleborgarna har verkligen tagit palmerna till sitt hjärta och idag är det inte längre någon som ifrågasätter deras existens. Antalet palmer i varierande storlekar och modeller har flyttat in på gator, torg och i rondeller under de snart fyra decennier som gått. Varje år är palmernas återkomst till Strandgatan ett av de säkraste vårtecknen på Söderslätt. Efter att ha varit vilande under en period har också Palmlördagen återkommit på evenemangskalendern.

Under åren har också palmerna fått sätta fart på fantasin hos stadsplanerare och arkitekter. En idé i början av 2000-talet var att bygga ett gigantiskt palmhus över Västra Infarten, där trafiken skulle ledas i två spår genom det stora glashuset. En annan idé var att bygga ett stort hus vid Rådhusorget med ett atrium högt nog att rymma de största palmerna. Idéerna har stannat på ritbordet men bevisar att Trelleborg och palmer är för evigt förenade.

Idag är palmerna ett naturligt inslag i gatubilden i Trelleborg och vi kommuninnevånare reagerar inte längre. Dock stämmer fortfarande fotnoten i TA:s reportage från 1984:

”Att palmerna redan första dagen överraskade många gick det inte att ta fel på. Ett flertal bilar och bussar stannade sina fordon och gick fram till de exotiska träden för att se om de verkligen sett rätt!”

Fotnot: De medel som bekostade de ursprungliga palmerna kom från försäljningen av lokalmynt. Palmerna skänktes till Trelleborgs Kommun som ansvarar för skötseln.